

Rozwój chrześcijańskiej kultury na Rusi – Ukrainie.

Kultura na Ruś-Ukrainę szła dwoma szlakami. Pierwszy szlak wiódł z Konstantynopola Dnieprem do Kijowa , a drugi przez południowo-słowiańskie kraje, Bułgarię i Serbię. Pierwszym szlakiem przysły księgi w języku greckim, drugim w języku cerkiewnosłowiańskim.

Starocerkiewno-słowiański język wszedł w życie chrześcijańskie i codzienne, dzięki dwóm wielkim postaciom , apostołom słowian , św. Cyrylowi i Metodemu. Byli braćmi z Macedonii , gdzie żyli Grecy i Bułgarzy. Wykształcenie zdobywali u siebie w Konstantynopolu. Starszy ,Metody , służył w wojsku dziesięć lat .Po wystąpieniu z wojska wstąpił do klasztoru. Młodszy Konstantyn to uczeń znanego Focjusza późniejszego patriarchy .Najpierw był bibliotekarzem przy Hagia Sofia a później nauczycielem filozofii w Konstantynopolu. W 860 r. Konstantyn wraz z bratem wyjechali na misje do Hozarów zamieszkujących tereny między Wołgą a Donem. Głosząc ewangelię jakiś czas przebywali na Krymie. W 863 r. na prośbę morawskiego księcia Rostysława , bizantyjski cesarz Michał posłał misjonarzy Konstantyna i Metodego do Morawii. Zaraz po przybyciu do Morawii Konstantyn przetłumaczył całą liturgię na język słowiański. Przełożył również na język słowiański wszystkie obrzędy udzielania sakramentów : „Wszystkim otworzyły się uszy na rozumienie liturgii i innych obrzędów”.W Morawii i Panonii przed Konstantynem i Metodem głosili ewangelię niemieccy i włoscy misjonarze , którzy liturgię odprawiali w języku łacińskim , niezrozumiałym dla słowian. Bracia również przetłumaczyli części Pisma Świętego , potrzebne do liturgii i innych liturgicznych nabożeństw , na język bułgarski. Niemieckie i włoskie duchowieństwo złożyło skargę do papieża na Konstantyna i Metodego , że szerzą herezję używając w liturgii języka słowiańskiego. Papież przywołał braci do Rzymu aby się wytłumaczyli. W czasie , kiedy bracia byli w drodze papież Mikołaj I zmarł. Jego następca papież Adrian przyjął ich z wielkim szacunkiem. W Rzymie Konstantyn wstąpił do klasztoru i przyjął imię Cyryl. Był on twórcą alfabetu zwanego *cyrylicą* albo *glagolicą*. Zmarł w 869 r. .Przed śmiercią do swego brata Metodego powiedział: „Oraliśmy bracie jeden zagon. Teraz odchodzę . Wiem , że lubisz monaster na Olimpie , ale nie rzucaj swojej pracy”.Metody nie rzucił. Z tytułem arcybiskupa wrócił do Morawii i przedłużał swoją misję w trudnych warunkach. Kilka lat przesiedział w więzieniu. W poczuciu sumiennie wypełnionej misji , zmarł w 885 roku.

Jest wiele świadectw na to , że praca św. Cyryla i Metodego była wielką i ofiarną.Po śmierci Metodego ich uczniowie musieli porzucić Morawię i udać się do Bułgarii i Serbii.Zasługi Cyryla i Metodego były takie , że język , który stworzyli , stał się językiem wielu słowiańskich narodów w tym Rusi-Ukrainy.

Cerkiewnosłowiański język

W dzisiejszych czasach język cerkiewnosłowiański jest językiem martwym , tak jak stary język grecki czy łaciński. Dawniej język cerkiewnosłowiański przeszedł do literatury i był używany w codziennym życiu. Nikt nie widział potrzeby wprowadzania języka narodowego do literatury , czy w codzienne życie bo język cerkiewnosłowiański był zrozumiały przez wszystkich. Inaczej było w Polsce , gdyż

liturgiczny język to łaciński , niezrozumiały i dlatego wprowadzano do życia i do literatury język narodowy. Na Rusi-Ukrainie takiej potrzeby nie odczuwano. Jednak później przyszedł taki czas , że żywy , narodowy – ojczysty język zwyciężył.

Tłumaczenie Pisma Świętego i dzieł ojców Kościoła.

Dzięki upartej , pełnej poświęcenia pracy duchownych , którzy długie lata wytracali na przepisywanie jednej księgi , powstała na Rusi-Ukrainie bogata tłumaczona literatura. Można wyszczególnić takie jej rodzaje:księgi Pisma Świętego , dzieła ojców Kościoła , księgi o naukowej treści , apokryfy i powieści. Do najdawniejszych ksiąg Pisma Świętego na Rusi-Ukrainie należy Ostromorowa Ewangelia z 1056-1057 r. Nazwa pochodzi od nowogrodzkiego władcy Ostromyra , dla którego to tłumaczenie ofiarowano. Tłumaczenie powstało w Kijowie. Powstawały tłumaczenia listów apostoelskich i psalterza z komentarzami ojców Kościoła. Najbardziej lubianą księgą był psalterz , którego uczono się na pamięć. Często psalterz cytowany był przez takich sławnych pisarzy i poetów jak: Kulisz , Szaszkekycz i Szewczenko.

Wśród tłumaczeń wchodzących w skład literatury są pisma ojców Kościoła. Najbardziej znane na Rusi-Ukrainie są tłumaczenie twórczości Jana Złotoustego , Jefrema Syryna , Jana Damasceńskiego. Kazania Jana Złotoustego zachwycały kiedyś i zachwycają dzisiejszych słuchaczy. Główny jego temat to miłość bliźniego. Jefrem Syryn to pesymista. Świat pokazywał przez pryzmat śmierci. Wrogi stosunek miał do kobiet uważając , że przyczyną wszelkiego zła na ziemi są właśnie kobiety.

Zbiory

Ulubioną lekturą na Rusi-Ukrainie były tzw. *zbiory utworów* .Ich było dużo i miały różnorodny charakter. Były zbiory o religijnym charakterze i zbiory mieszane. Często były nazywane imieniem tego dla kogo były dedykowane. Najbardziej znane religijne zbiory to monasterskie *Pateryki* (zapiski klasztorne o życiu mnichów).

Wśród świeckich zbiorów popularne były zbiory o charakterze historycznym: kroniki , chronografy. Kroniki podawały fakty historyczne , które po sobie następowały. Fakty nie wiązano ze sobą w jakąś całość. Z terenów dawnej Rusi-Ukrainy przetłumaczone na język cerkiewnosłowiański była kronika Ivana Małaly ,pisarza VI i VII w. ukazująca fakty historyczne do 563 r. Inna kronika to kronika Jurija Hamartola , u którego przegląd historyczny kończył się na 842 r. Jeszcze inna kronika to kronika Konstantyna Manassiji kończąca się na 1081 roku.

Inny charakter miały *Pczoły* albo *Pczely*. Były to zbiory złotych myśli , krótkich zwrotów .Oprócz zwrotów z Pisma Świętego i z ksiąg ojców Kościoła , były także myśli greckich i rzymskich pisarzy mówiących o mądrości , głupocie , bogactwie i biedzie.

Opracowanie - ***Ks. Roman Malinowski***

P.s.

Ciąg dalszy nastąpi